

Małgorzata Zarzycka - nauczycielka geografii w klasach dwujęzycznych polsko-niemieckich w XVII LO im. A. Frycza Modrzewskiego w Warszawie

Małgorzata Bolanowska - nauczycielka języka niemieckiego w klasach dwujęzycznych polsko-niemieckich w XVII LO im. A. Frycza Modrzewskiego w Warszawie

**EINWANDERUNGSLAND DEUTSCHLAND
IM ZEITRAUM VON 1955 - 1973
UND VON 1974 - 2000**

WIRTSCHAFTLICHE UND SOZIALE URSACHEN UND FOLGEN

**NIEMCY KRAJ IMIGRACJI
W LATACH 1955-1973
ORAZ 1974-2000**

SKUTKI GOSPODARCZE I SPOŁECZNE

CELE LEKCJI :

1 godzina lekcyjna

- Poznanie przyczyn i motywów, które skłaniają ludzi do migracji
- Prawo człowieka do swobodnego poruszania się ; poznanie źródeł tego prawa
- Zapoznanie uczniów z różnorodnością niemieckich określeń dotyczących tematu migracji
- Przybliżenie polityki imigracyjnej Niemiec od połowy lat 50 do połowy lat 70
- Znajomość przyczyn i skutków werbunku gasterbeiterów w latach 1955 – 1973 oraz jego zaprzestanie w roku 1973
- Doskonalenie komunikacji językowej w tematyce migracji
- Kształtowanie umiejętności odczytywania i interpretacji tabel statystycznych i wykresów.
- Ćwiczenia w przeprowadzaniu prezentacji

2 i 3 godzina lekcyjna

- Przybliżenie okresu od 1974 do 2000 roku jako fazy konsolidacji w polityce imigracyjnej
- Zapoznanie uczniów z prawem do azylu dla prześladowanych politycznie i poznanie grup uchodźców w Niemczech
- Poznanie liczebności i struktury emigrantów w Niemczech
- Poznanie warunków zatrudnienia obcokrajowców w branży informatycznej
- Próba rozpoznania następstw integracji imigrantów ze społeczeństwem niemieckim, warunki uzyskania obywatelstwa
- Poprawienie komunikacji językowej w tematyce migracje
- Kształtowanie umiejętności odczytywania i interpretacji tabel statystycznych, wykresów i map
- Ćwiczenie przeprowadzania prezentacji

METODY PRACY

- Interpretacja danych statystycznych na podstawie tabel i diagramów.
- Praca z tekstem źródłowym w języku niemieckim .
- tłumaczenie pojęć z kontekstu

FORMY PRACY

- praca w grupach

- prezentacja wyników

PODSTAWOWE POJĘCIA

- migracje
- kraj emigracyjny i imigracyjny
- saldo migracji
- odpływ i napływ ludności
- obcokrajowiec
- „gastarbeiter”
- uchodźcy
- wypędzeni
- przesiedleńcy
- azylanci
- asymilacja
- prawo pobytu
- nadanie obywatelstwa
- pozwolenie na pracę
- „zielona karta”
- społeczeństwo wielokulturowe

ŚRODKI DYDAKTYCZNE I MATERIAŁY POMOCNICZE

1 godzina

- słownik jednojęzyczny (niemiecko-niemiecki)

Teksty źródłowe:

- załącznik 1 – Podstawowe pojęcia
- załącznik 2 – Napływ ludności; Cudzoziemcy w Niemczech
- załącznik 3 – Mniejszości etniczne
- załącznik 4 – 1955-1973 rekrutacja „gastarbeiterów”
- załącznik 5 – Gościem jest ten, kto długo nie pozostaje

2 i 3 godzina

- załącznik 6 – Działać humanitarnie
- załącznik 7 – Napływ cudzoziemców do Niemiec
- załącznik 8 – 1974-2000 próby konsolidacji
- załącznik 9 – Uchodźcy i azylanci
- załącznik 10 – Grupy uchodźców w Niemczech
- załącznik 11 - Nowi pracownicy - cudzoziemcy w branży informatycznej
- załącznik 12 – Integracja; nadanie obywatelstwa
- załącznik 13 – Mapy, wykresy, tabele diagramy z „Aktuelle Landkarte „, Cornelsen 2/2002
- załącznik 14 – „Metaplan” (Mind-map) sporządzony dla terminu MIGRACJE

liczba godzin:

3 godziny lekcyjne

WPROWADZENIE

Przygotowane jednostki lekcyjne na temat migracji zostały pomyślane dla trzecich klas dwujęzycznych. Do zrealizowania tej tematyki wymagana jest dobra znajomość niemieckiego. Różnorodność materiałów pozwala na zorganizowanie pracy w grupach, co umożliwi każdej grupie możliwość prezentacji wyników. W przypadku uczniów aktywnych i zainteresowanych tematem, należy wykorzystać trzy jednostki lekcyjne zamiast dwóch.

PRZEBIEG LEKCJI

1 lekcja

1. Zapoznanie uczniów z celami i treścią zajęć
2. Wprowadzenie do tematu po polsku: krótki wykład na temat: *Wypędzenie i emigracja z NRD w następstwie II wojny światowej (do roku 1955)*
3. Wprowadzenie nowych pojęć (załącznik 1), próba zrozumienia znaczenia z kontekstu albo z pomocą słownika
4. Podzielenie uczniów na grupy i praca w grupach z załącznikami 2, 3 i 4,5
5. Prezentacja wyników

2 i 3 lekcja

1. Zapoznanie uczniów z celami i treścią zajęć
2. Wprowadzenie do tematu po polsku: krótki wykład na temat: *Rekrutacja obcokrajowców do pracy w Niemczech w latach 1955-1973*
3. Podzielenie klasy na grupy do pracy nad głównym tematem lekcji: *Niemcy kraj napływu ludności w latach 1974-2000 – skutki gospodarcze i społeczne.*
4. Praca w grupach z załącznikami 6-13
5. Prezentacja wyników

Pytania do tematu :

1. Jakie były przyczyny werbunku obcokrajowców do pracy w Niemczech w latach 1955-1960?
2. Jakie były przyczyny wzmożonego napływu robotników obcokrajowców w latach 1961-1973?
3. Z jakimi krajami podpisano porozumienia odnośnie zatrudnienia w Niemczech?
4. W jakich gałęziach przemysłu byli zatrudniani „gastarbaitery”?
5. Jakie były przyczyny zaprzestania werbunku obcokrajowców w październiku 1973 r.?
6. Dlaczego po roku 1974 mogli napływać do Niemiec obywatele EWG?
7. Jak zmieniał się udział obcokrajowców w Niemczech w latach 1974-2000?
8. Jak jest przestrzenne rozmieszczenie cudzoziemców na obszarze Niemiec oraz jakie są tego przyczyny?
9. Kiedy miał miejsce największy napływ ludności z Polski oraz z innych krajów Europy środkowo-wschodniej?
10. W jakich dziedzinach gospodarki byli zatrudniani?
11. Od jakiego czasu Niemcy stały się krajem dla azylantów?
12. Jakie grupy obcokrajowców i z jakich krajów przebywają obecnie w Niemczech?
13. Dlaczego w Niemczech występuje duże zapotrzebowanie na pracowników do branży informatycznej i jakie są w stosunku do nich wymagania odnośnie kwalifikacji?
14. Jak przebiegają procesy integracyjne cudzoziemców w niemieckim społeczeństwie wielo kulturowym?

15. W jaki sposób można uzyskać obywatelstwo niemieckie w świetle nowych przepisów?
16. Czy napływ ludności z zagranicy jest w przyszłości dla Niemiec koniecznością?

KOMENTARZ DLA NAUCZYCIELA

Proponowane lekcje zapoznają uczniów polskich z mało znanym tematem współczesnych problemów migracyjnych w Niemczech. Przede wszystkim jest on interesujący dla młodzieży ze względu na swoją aktualność. Temat jest dość trudny do realizacji, z uwagi na zupełny brak materiałów w języku polskim, które by wnikliwie wyjaśniały powstanie tak różnorodnej struktury narodowościowej i społecznej w dzisiejszych Niemczech. W ostatnim dziesięcioleciu w ramach dialogu polsko niemieckiego została stosunkowo dobrze poznana problematyka migracji powojennych i tzw. „wielkich transferów ludnościowych“ pomiędzy Polską a Niemcami. Problemy wypędzonych oraz uwarunkowania historyczne procesów migracyjnych, jako następstwo II wojny światowej, są dyskutowane dzięki normalizacji stosunków polsko - niemieckich. Mało znany jest natomiast temat napływu imigrantów z Turcji, Włoch i Jugosławii oraz innych państw w latach 1955 –1973 w związku z szybkim rozwojem gospodarki Niemiec, związanym z tzw. „niemieckim cudem gospodarczym“ , społeczną gospodarką rynkową oraz przystąpieniem Niemiec do EWG . W świetle badań procesów gospodarczych w Niemczech wskazuje się między innymi istotny wkład robotników – obcokrajowców, w sukces gospodarczy tego kraju .. Ważnym następstwem imigracji ludności z innych państw było powstanie nowej struktury narodowościowej Niemiec (w 1960 roku tylko 1% całego społeczeństwa stanowili obcokrajowcy, natomiast w roku 2000 prawie 9%)

Pierwsza godzina zajęć wprowadza uczniów do tematu migracje

Niemcy są społeczeństwem wielonarodowościowym, w którym obcokrajowcy pracują w najróżniejszych działach gospodarki: przemyśle, rolnictwie , a przede wszystkim w usługach (w gastronomii, w służbie zdrowia i opiece społecznej) . Obecnie często sami tworzą też nowe miejsca pracy jako właściciele małych firm i zatrudniają nie tylko innych obcokrajowców, ale także Niemców. Mają także pozytywny wpływ na niemieckie społeczeństwo, które poprzez koegzystencję ze społecznościami różnorodnymi kulturowo, stało się bardziej tolerancyjne i przyjazne.

Przy analizie przestrzennego rozmieszczenia obcokrajowców w Niemczech, wskazujemy na przyczyny dużej koncentracji tych grup ludnościowych na terenach wysoko uprzemysłowionych i ich stosunkowo niewielki udział we wschodnich landach.

Obecnie toczy się w Niemczech ożywiona dyskusja odnośnie obcokrajowców. Jest to ważny i aktualny temat społeczny i polityczny. Przez wiele lat wzajemne współzycie Niemców i obcokrajowców w zasadzie nie wywoływało konfliktów. Jednak w ostatnich latach z jednej strony obserwuje się wzrost przestępczości wśród imigrantów, a z drugiej strony rosnące nastroje nacjonalistyczne w społeczeństwie niemieckim (szczególnie we wschodnich landach). Polacy, z uwagi na bliskie sąsiedztwo, z uwagą obserwują panujące stosunki między Niemcami a cudzoziemcami. Dlatego między innymi podjęcie tematyki współczesnych migracji w Republice Federalnej Niemiec uważamy za ważne z punktu widzenia nas Polaków jako przyszłych członków UE.

W 2004 roku Polska stanie się prawdopodobnie członkiem Unii Europejskiej . W związku z tym istotne jest pokazanie uczniom, że w niedalekiej przyszłości mogą być potencjalnymi pracownikami w Niemczech, zatrudniani jako wysoko wykwalifikowana kadra między innymi w branży informatycznej.

Literatura:

1. „Deutschland – ein Einwanderungsland?” - Aktuelle Landkarte Nummer 2/2002 – CornelsenVerlag (Załączniki: 1,3,4,5,8,9,10,11,12,13) *oraz pozostałe artykuły dla nauczyciela*
2. Nationalatlas Bundesrepublik Deutschlands – Bevölkerung (CD –Kopia) *(tylko dla nauczyciela)*
3. „Sozialer Wandel in Deutschland”- Informationen zur politischen Bildung Nr 269 4. Quartal 2000 (Załącznik 2) *oraz artykuły dla nauczyciela*
4. GEO 10/ październik 2001 – Numer 25 Lat GEO Strony od 185 do 212 „Festung Europa –Migranten –Integration” *artykuły dla nauczyciela*
5. www.demographie.de/aktuell/Artikel (Załączniki 6 i 7) *oraz pozostałe artykuły dla nauczyciela*